

Mødet den 25. Januar 1906.

1. Fra den kommunale Valgbestyrelse forelæst angående Udfaldet af **Byrådsvalget den 15. d. M.** følgende Meddelelse:

»Valgbestyrelsen undlader ikke herved at meddele, at ved det den 15. d. M. foretagne Valg paa 10 Medlemmer til Aarhus Byraad og paa 2 kommunale Revisorer bleve følgende valgte:

1. Til Byrådsmedlemmer:

Maskinarbejder F. F. Samuelson,

Folketingsmand Harald Jensen,

— P. Sabroe,

Fabrikant Jul. Andersen,

Forretningsfører Jacob Jensen,

Tømrermester S. Pedersen,

Kleinsmedemester C. Bischoff,

Lærer K. Moustén,

Skomagermester E. Olesen,

Redaktør M. Simonsen.

2. Til Kommunale Revisorer:

Bogholder Knud Larsen,

Handelsskolebestyrer N. P. Nielsen«.

Formanden bemærkede, at der ikke var indkommet nogen Klage over det foretagne Valg, der herefter maatte anses for gyldigt.

Forinden man gik over til de øvrige Sager paa Dagsordenen, vilde Taleren gerne benytte Lejligheden til at byde de genvalgte Medlemmer Velkommen tilbage og de nyvalgte Medlemmer Velkommen i Raadet. Det var jo en epokegørende Begivenhed i Byens Historie, at et enkelt Parti — som ved det foregaaede Valg — besatte alle de ledige Pladser, men der var for ham i og for sig intet mærkeligt heri, idet han ikke kunde fortænke et Parti i, at det benyttede den Mulighed, den nuværende Valgordning frembød, til ved sit Flertal at besætte Halvdelen af Pladserne i Raadet, noget andet var, om der maaske kunde være Anledning til at ønske Ændringer i den Maade, hvorpaa Valgene til Kommunalbestyrelserne foregik. Med det større Antal Pladser fulgte imidlertid et større Ansvar, men der var sikkert ingen Tvivl om, at det paagældende Parti var sig dette bevidst, og han nærede det Haab, at Byen under dette Partis Flertal vilde fortsætte en sund og kraftig Udvikling. Tilbage for ham stod kun at udtale Ønsket om, at Samarbejdet mellem Raadets Medlemmer maatte blive godt, og den hidtidige gode Tone i Raadet maatte bevares, ligesom at Arbejdet saavel i Raadet som i Udvalgene maatte falde Medlemmerne let og behageligt.

(Medlemmerne sluttede sig til Formandens Udtalelse ved at rejse sig).

Harald Jensen skulde paa de genvalgte og nyvalgte Medlemmers Vegne takke Formanden for det Velkommen, han havde budt dem. Naar det var blevet nævnt som noget enestaaende, at et enkelt Parti havde besat alle de ved et Valg ledige Pladser, var dette dog ikke ganske rigtigt; for ikke ret mange Aar siden havde et Parti oven i Købet besat samtlige Pladser i Raadet. At det

Parti, hvortil Taleren hørte, og som udgjorde Fler-
tallet af Byens Borgere, ønskede at øve den Ind-
flydelse paa Byens Styrelse, som det formaaede,
kunde næppe forbavse nogen, og han kunde for-
sikre om, at Partiet fuldt ud var sig sit Ansvar
bevidst, ligesom han var overbevist om, at de ny
Medlemmer mødte med Vilje til efter deres bedste
Evne at bidrage til Byens Fremgang og Udvikling.
Det var hans Haab, at det skulde vise sig, at
samtlige Raadets Medlemmer kunde arbejde sam-
men paa Byens Vel.

2. Der foretoges i Overensstemmelse med § 34 i Lov
Nr. 85 af 15. Maj 1903 Afstemning over Ud-
skrivning af **Skatterne for 1906—07** efter det i
Mødet den 11. d. M. vedtagne Forslag.

Den foreslaaede Skattepaaligning godkendtes
enstemmig.

3. (J. Nr. 120—1905). Til Efterretning forelaa en
Skrivelse fra Justitsministeriet, hvori dette i An-
ledning af en af Byraadet rettet Forespørgsel om
Tillæg til den gældende Sundhedsvedtægt angaa-
ende Indførelse af **Mælkekontrol** udtaler, at der
ikke vil kunne forventes godkendt Bestemmelser,
der gaar ud over den ved Tillæg til Sundheds-
vedtægten for København af 3. Maj 1904 angivne
Ramme.
4. (J. Nr. 2⁶⁴—1905). Til Efterretning forelaa lige-
ledes Skrivelse fra samme Ministerium, hvorefter
det i Anledning af et til det indsendt Andragende
angaaende, hvorvidt Ejeren af Ejendommen Nr.
17 i Garvergyde kan anses berettiget til at benytte
et i bemeldte Ejendom værende, ikke til Opvarm-
ning indrettet Loftsværelse, der fra Gulv til Loft
kun har en Højde af 2 Alen og 16 Tommer, til
Soveværelse for sin 13-aarige Datter, udtaler, at
den tilsigtede Benyttelse vel ikke kan anses for

at være i Strid med Bestemmelsen i § 29 i Bygningsloven for Købstæderne af 30. December 1858, men at Reglen i § 70 i den under 6. Maj 1901 stadfæstede Sundhedsvedtægt for Aarhus Kommune maa anses at være til Hinder derfor.

5. (J. Nr. 415—1905). Forslag fra d'Hrr. Jacob Jensen og Sabroe til Udtalelse angaaende Forslag til **Lov om Forandring i Grundlovens § 32** om Folketingets Medlemstal.

Jacob Jensen erindrede om, at der for ca. 1 Aar siden i Raadet havde været Forslag fremme om at rejse Krav om større Repræsentation for Købstæderne i Rigsdagen, idet man gik ud fra, at disse i Sammenligning med Landet ikke var fyldestgørende repræsenteret efter den nu gældende Ordning. Resultatet af Forhandlingerne blev Resolutionen af 16. Februar f. A., hvori man rettede en Opfordring til Regering og Rigsdag om at foranledige, at Repræsentationen i Rigsdagen blev retfærdigere. Gennem Købstadforeningen rettedes Henvendelse til Landets Købstæder om at slutte sig til Resolutionen, der derefter tilstilledes Regering og Rigsdag. Efter det Tidspunkt var der nu af Folketinget nedsat et Udvalg til at fremkomme med Betænkning over et Forslag til Forandring i Grundlovens § 32 om Folketingets Medlemsantal, hvilket Udvalgs Flertal var enedes om at foreslaa, at Antallet af Folketingets Medlemmer skulde være mindst 124, højst 132, samt at Folketallet bevaredes som det principale Fordelingsgrundlag, dog saaledes at der ved Fordelingen tillige toges Hensyn til Vælgertal og Befolkningstæthed. Efter Forslaget vilde Aarhus Amt opnaa 1 Kreds mere end nu, hvilket formentlig vilde være ensbetydende med, at Aarhus By vilde faa 1 Repræsentant mere i Folketinget end nu. Der kunde maa-

ske nok indvendes, at Udvalgets Betænkning ikke var fuldt ud tilfredsstillende, men for Købstæderne betød den foreslaaede Ordning utvivlsomt et Fremskridt, og man kunde næppe for Tiden opnaa mere. Det vilde i Betragtning heraf sikkert være rigtigt, om man atter tog Sagen op og støttede det omtalte Udvalg, og Sabroe og Taleren vilde derfor foreslaa, at Raadet vedtog følgende Udtalelse.

»Idet Byraadet henholder sig til den i Mødet den 16. Februar 1905 vedtagne Resolution udtaler man Ønsket om, at det Forslag, hvorefter Flertallet i det af Folketinget (om Folketingets Medlemstal) nedsatte Udvalg er enedes, maa blive ophøjet til Lov.

Man beslutter at anmode Købstadforeningen om at udsende ovennævnte Udtalelse til samtlige Byraad med Anmodning om, at samme bliver fremlagt og debatteret i samtlige Landets Byraad«.

Formanden var i Realiteten enig med Forslagsstillerne, ogsaa han havde den Opfattelse, at Købstæderne maatte ønske det omtalte Lovforslag gennemført. Han tvivlede derimod noget om, hvorvidt det var rigtigt, at Raadet rettede nogen Henvendelse til Lovgivningsmagten i saa Henseende. Man skulde være noget varsom med at drage politiske Spørgsmaal ind i de kommunale Raads Forhandlinger, og man kunde saa meget roligere have undladt det i dette Tilfælde, som Forslaget formentlig alligevel vilde blive gennemført som ønsket, da Udvalgets Flertal var enigt herom. Naar der imidlertid var fremkommet Forslag om en Udtalelse med Ønske om at faa den nævnte Ændring i Grundlovens § 32 vedtaget,

vilde han for sit Vedkommende give det sin Stemme, idet det let kunde give Anledning til Misforstaaelse, hvis man stemte mod det.

M i k a e l J o h a n s e n vilde takke Forslagsstillerne, fordi de paany havde rejst Spørgsmaalet om en fyldigere Repræsentation for Købstæderne paa Tinge, og han kunde ikke se, at man behøvede at nære nogen Frygt for i Raadene at tale om Politik, der jo dog spillede saa væsentlig en Rolle ogsaa i det kommunale Liv. Han beklagede imidlertid, at Forslagsstillerne havde indskrænket sig til at bebude, at de vilde fremkomme med Forslag til en Udtalelse angaaende det omhandlede Lovforslag, og ikke havde motiveret det før nu i dette Møde. Det var under disse Forhold vanskeligt for Medlemmerne at tage Stilling til Sagen; han for sit Vedkommende kunde ikke ubetinget stemme for det omtalte Udvalgs Flertals Betænkning; skulde der opnaaes noget for Købstæderne i Retning af fyldigere Repræsentation i Rigsdagen, var dette ikke gjort med at foreslaa Antallet af Medlemmerne forhøjet, — det var ikke udelukkende Kvantiteten, det kom an paa, — men man maatte have Forholdstalsvalgmaaden indført for Valgene til Folketinget. Han vilde foreslaa, at man nedsatte et Udvalg til at fremkomme med Forslag til en Udtalelse i den ommeldte Henseende.

H a r a l d J e n s e n kunde under andre Forhold godt være gaaet med til det af den foregaaende Taler stillede Forslag, men Sagen stod nu saaledes, at der maatte handles hurtigt, hvis man vilde have Udsigt til at opnaa noget. Man maatte erindre, at der skulde rettes en Henvendelse først til Købstadforeningen og derefter til samtlige Medlemmer, og der var faktisk ingen Tid at spille,

hvis man ikke vilde udsætte sig for at forbie det Tidspunkt, da man mulig kunde have nogen Indflydelse paa Lovforslagets Gennemførelse. Han vilde derfor tilraade, at man i Dag tog Bestemmelse i Sagen, der forekom ham at være tilstrækkelig belyst, og skulde anbefale, at man vedtog den foreslaaede Udtalelse. Hvad angik Indførelsen af Forholdstalsvalgmaaden ved Valgene til Folketinget, skulde han tilføje, at dette Spørgsmaal var drøftet indgaaende saavel i Rigsdagen som i det omtalte Udvalg, men selv de Medlemmer, der i Udvalget med størst Kraft havde fremsat Kravet om Indførelse af den nævnte Valgmaade, havde efterhaanden maattet lade dette falde. Det oftnævnte Lovforslag indeholdt saa store Fordele for Købstæderne, at det for disse vilde betyde et stort Fremskridt, hvis det kunde gennemføres.

Nørgaard tvivlede ikke om, at den foreliggende Sag var klar for dem, der havde haft Lejlighed til nærmere at sætte sig ind i den, men man kunde ikke forlange, at Raadets øvrige Medlemmer, der ikke havde haft Anledning til at beskæftige sig med den, skulde stemme for det fremsatte Forslag uden at have haft Tid til nærmere at overveje, hvor det egentlig bar hen. Han vilde derfor støtte det af Mikael Johansen stillede Forslag om Nedsættelse af et Udvalg.

Mikael Johansen fastholdt sit Forslag om at nedsætte et Udvalg; Medlemmerne havde faktisk ikke haft Lejlighed til at sætte sig ind i Sagen, og de havde Krav paa, at der blev givet dem Tid hertil. Det hastede vel næppe heller saa stærkt med Afgivelsen af den nævnte Erklæring, da Lovforslaget jo endnu ikke havde været forelagt i Landstinget, af hvilket det nok vilde blive sendt tilbage til Folketinget.

Sabroe betonedede, at alle, der nærrede Ønske om, at Købstædernes Krav om en retfærdigere Repræsentation i Rigsdagen skulde ske Fyldest, burde gøre sit til at støtte det oftnævnte Lovforslag, der virkelig betød et Fremskridt for Købstæderne, og om hvilket der i det allervæsentligste var Enighed mellem saa at sige alle Partier i det nedsatte Udvalg. At fremdrage Spørgsmaalet om Forholdstalsvalgmaadens Anvendelse ved Valg til Folketinget var det samme som at give Forslaget Gift. Ønskede man denne Valgmaade anvendt ved Valg til Folketinget, burde den ogsaa indføres ved Valgene til Landstinget, og derved vilde man til Skade for Sagen have rejst et Stridsspørgsmaal af meget omfattende Betydning.

Jacob Jensen skulde i og for sig ikke have haft noget imod Mikael Johansens Forslag om at nedsætte et Udvalg, hvis Tiden ikke havde været saa langt fremskreden. Det var meget muligt, at der var Udsigt til at Lovforslaget kunde gennemføres i Folketinget, men i Landstinget vilde det være vanskeligere, og det havde utvivlsomt sin Betydning, at Købstæderne gav Forslaget sin Tilslutning, inden det blev forelagt i det sidstnævnte Ting. Naar der var anket over, at Forslagsstillerne ikke inden Mødet havde motiveret den foreslaaede Resolution, skulde han dertil bemærke, at den af Rigsdagsudvalget afgivne trykte Betænkning havde været fremlagt, og denne var utvivlsomt tilstrækkelig oplysende.

Den foreslaaede Resolution vedtoges.

6. (J. Nr. 399—1905). Fra Skoledirektionen forelaa Approbation paa det i Mødet den 11. Januar d. A. foreliggende Forslag til Ændringer i **Undervisningsplanen** i Anledning af Mellem skolens Oprettelse.

7. (J. Nr. 411—1905). Til Medlem af Bestyrelsen for Landstingsvalgene i 9. Landstingskreds for indeværende Aar valgtes Formanden.
8. (J. Nr. 400—05). Til Byraadets Erklæring forelaa Udkast til Fundats for et af Købmand Otto Langballe, til Fordel for den jydsk Handelshøjskole, oprettet Legat paa 10,000 Kr., »**Hans Broges Jubilæumslegat**«, hvis Styrelse var henlagt under Bestyrelsen for bemeldte Handelsskole med den Tilføjelse, at det forbeholdes Aarhus Byraad, saafremt denne Skole maatte ophøre at eksistere, i Forening med Bestyrelsen for den at tage Bestemmelse om Legatets fremtidige Bestyrelse og Anvendelse.

Efter Legatudvalgets Forslag vedtoges det at svare, at Byraadet intet havde mod den ommeldte Fundats at erindre.

9. (J. Nr. 407—1905). Der forelaa Andragende fra J. B. Pedersen, Aagade 16, om Tilladelse til at **borttage Grus og Sten fra Stranden** ud for Silistria og Nord for »Ballehagen« mellem Silistria og Varna, mod at betale 3 Kr. pr. Kubikfavn Sten og 1 Kr. pr. Kubikfavn Grus.

Fra Marselisborgudvalget var i Sagen indhentet følgende Erklæring:

»Udvalget indstiller, at Andragendet bevilges, da Salget af Grus fra Stranden ud for »Friedheden« paa Grund af den aftagende Tilsanding maa ophøre. — De af Andrageren anførte Priser maa Udvalget anse for passende i Sammenligning med de hidtil opnaaede Priser for Materialier fra Stranden.

Tilladelsen bør dog kun gives med $\frac{1}{4}$ Aars Opsigelse til en 1. Januar, og saaledes at Bortførselen kontrolleres af Skovrideren, der lige-

ledes anviser Pladsen, og saaledes at Bortførselen kun sker ad Søvejen«.

Formanden fandt det noget betænkeligt at give Andrageren Lov til at borttage Sten og Grus fra den ommeldte Strand, da dette mulig kunde faa en skæbnesvanger Indflydelse for Bevaringen af Skrænterne derude. Det forekom ham, at man i hvert Tilfælde først burde indhente Erklæring fra Havneingeniøren angaaende, hvorvidt der uden Skade for Skrænterne kunde borttages Sten og Grus fra Stranden.

Jacob Jensen fremhævede, at selv om det skulde vise sig, at Sten og Grus kunde tages derude, burde man ikke give en enkelt Eneret herpaa, men Kommunen burde selv udnytte de paagældende Materialer. Der burde indledes Forhandling med Havneudvalget herom, idet der næste Aar vilde blive Brug for Sten til det ny Havneanlæg, og det vilde være ganske rart at have en Modvægt mod det Monopol, enkelte Mænd syntes at have paa Optagning af Sten her omkring Bugten. Han vilde anbefale, at man fulgte Formandens Forslag.

Vestesen kunde slutte sig til Tanken om at lade Havneingeniøren undersøge Forholdene derude med Havnens Forbrug for Øje, men han skulde henstille, at man samtidig lod Stadsingeniøren undersøge, hvorvidt de ommeldte Materialer i det hele kunde finde Anvendelse ved Kommunens Brolægnings- og Vejarbejder.

Filtenborg kunde være enig med de foregaaende Taler i, at Kommunen selvfølgelig havde første Ret til de omhandlede Materialer, hvis den selv havde Brug for dem, og netop af Hensyn hertil havde Udvalget foreslaaet, at man betingede sig en kort Opsigelsesfrist overfor Andrageren.

Tidligere havde man solgt en Del Grus og Sten fra Marselisborgstranden, men efterat den ny Havnemole var blevet bygget, var Tilsandingen blevet stærkt formindsket, og derved var en betydelig Indtægt gaaet tabt. Han havde iøvrigt intet mod, at Sagen blev udsat, og at Havne- og Stadsingeniøren blev anmodet om at afgive Erklæring i Sagen, men det forekom ham, at Skovrideren burde tages med ved Undersøgelserne, da han sikkert havde det bedste Kendskab til Stranden og Forholdene derude.

Det vedtoges at anmode Havneudvalget om efter forud indhentet Erklæring fra Havne- og Stadsingeniøren at afgive Erklæring i Sagen.

10. (J. Nr. 354—1905). I Anledning af et derom indkommet Andragende fra paagældende Grundejere vedtoges det efter Indstilling fra vedkommende Udvalg at lade 5 á 6 af de i Valdemarsgade mellem Søgade og Thyrasgade staaende 15 Træer fjærne.
11. (J. Nr. 410—1905). Der forelaa Andragende fra Foreningen »**Fængselshjælpen**» om Tilskud for 1906—07.

Formanden mindede om, at Raadet jo egentlig allerede havde taget Stilling til det foreliggende Spørgsmaal, idet man ved den nylig foretagne Budgetbehandling havde strøget det Tilskud af 50 Kr., som tidligere af Kommunen var blevet ydet »Fængselshjælpen«. Taleren havde imidlertid nu fra det nævnte Selskab modtaget en Skrivelse, hvori han opfordredes til at interessere sig for dens Andragende, og hvori det oplystes, at Aarhus næst efter København var den Kommune, Foreningen havde virket mest for. Selv om han skulde erkende, at Foreningens Virksomhed i visse Retninger efter hans Mening var mindre heldig,

kunde man sikkert ikke nægte, at den Bistand, den havde ydet mange straffede Personer ved at anbringe dem i Plads her i Landet, var af stor Betydning. Der kunde vel ikke paa dette Tidspunkt være Tale om at forandre den nylig tagne Beslutning, men han vilde forbeholde sig sin Stilling til Sagen, naar man ved Lejlighed atter kom tilbage til den.

Sabroe gjorde opmærksom paa, at der aarlig forholdsvis anvendtes et større Beløb til at understøtte de Personer, der havde begaaet en Forbrydelse, end til at hjælpe de hæderlige fattige Mennesker. Dette Misforhold havde han ønsket fremdraget, og derfor havde han ved Budgetbehandlingen stillet Forslag om ikke at yde Tilskud til det omhandlede Selskab. Man skulde vogte sig for at blive alt for sentimentale, naar Talen var om at hjælpe straffede Personer. Det var jo imidlertid kun et meget lille Beløb, det drejede sig om, og var der Stemning i Raadet for at give det, skulde han ikke modsætte sig det.

Nørgaard forekom det, at det vilde være rimeligt, at man vedblivende ydede Foreningen det sædvanlige Tilskud, navnlig da det var oplyst, at der fra Aarhus Kommune stilledes saa store Krav til den.

Harald Jensen syntes, at det vilde se noget underligt ud, om man allerede nu vilde forandre den Beslutning, man for 14 Dage siden havde taget.

Andragendet afsloges indtil videre.

12. (J. Nr. 401—1905). I Anledning af det fra »Jysk Stenografbureau« modtagne Tilbud om Levering af et **stenografisk Referat** af Byraadets Forhandlinger vedtoges det at svare, at man ikke for Tiden ønskede at modtage det foreliggende Tilbud.

13. (J. Nr. 409—1905). Til Efterretning forelaa Regnskab over Indtægter og Udgifter ved **Aarhus Slagtehus' Kreaturforsikring** i 1904—05.
14. Der nedsattes et Udvalg bestaaende af: Formanden, Jacob Jensen, Mikael Johansen, Nørgaard og Simonsen, til at fremkomme med Forslag til Besættelse af **Udvalg**.

•